

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 361/2015-71

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. júla 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] ktorou namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, práv zaručených čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 17 Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práv podľa čl. 17 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie a čl. 54 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 43/2009, upovedomením predsedníčky Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom o vybavení sťažnosti sp. zn. Spr. 2016/14 z 24. júla 2014 a upovedomením predsedníčky Krajského súdu v Trenčíne o vybavení sťažnosti sp. zn. Spr 2090/14 zo 7. októbra 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. decembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv zaručených čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 17 Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 1 Dodatkového protokolu o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a čl. 1 dohovoru, práv podľa čl. 17 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a čl. 54 charty postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 43/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“), upovedomením predsedníčky okresného súdu o vybavení sťažnosti sp. zn. Spr. 2016/14 z 24. júla 2014 (ďalej aj „upovedomenie predsedníčky okresného súdu“) a upovedomením predsedníčky Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) o vybavení sťažnosti sp. zn. Spr 2090/14 zo 7. októbra 2014 (ďalej aj „upovedomenie predsedníčky krajského súdu“).

Nosným dôvodom sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s postupom okresného súdu v napadnutom konaní po vydaní čiastočného rozsudku okresného súdu č. k. 4 C 43/2009-180 z 21. júla 2009, ktorým okresný súd zamietol návrh na určenie, že kúpna zmluva uzavretá 24. mája 2000 medzi Slovenským pozemkovým fondom a nadobúdateľom [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o prevode nehnuteľnosti je neplatná, návrh na určenie, že odporcovia v 1. a 2. rade sú neoprávnenými držiteľmi parc. č. 4657/2, k. ú. Krajné, ako aj návrh voči odporcom vo 4. a v 5. rade. Vo svojej

argumentácii sťažovateľ napáda postup (procesné úkony) sudkyne okresného súdu, ktorej bola jeho vec pridelená na konanie (napríklad nariadenie ohliadky, nariadenie pojednávania), z dôvodu, že táto vec *«sa ako celok vydaním rozhodnutia vo veci primárneho návrhu stala vecou „res iudicata“, a to z dôvodu, že tento primárny návrh... bol prejudiciálny voči ostatným návrhom... a odpadol tak právny dôvod pojednávania a rozhodovania o týchto ďalších návrhoch»*. Z tohto dôvodu zostalo podľa názoru sťažovateľa okresnému súdu rozhodnúť len o trovách konania a o vrátení súdnych poplatkov. Sťažovateľ taktiež namieta, že procesné úkony realizované okresným súdom po vydaní čiastočného rozsudku vedú k porušeniu jeho práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy zase dáva do spojitosti s úhradou súdnych poplatkov *„bez právneho dôvodu“* a vznikom škody *„v dôsledku protizákonného a protiústavného postupu“* a porušenie čl. 12 ústavy sťažovateľ vidí vo výkone právomoci konajúcej sudkyne okresného súdu *„spôsobom odporujúcim zákonu s úmyslom zabezpečenia neoprávneného majetkového prospechu štátu ako aj odporcom“*. V rámci svojej argumentácie sťažovateľ opisuje priebeh napadnutého konania, a to procesné úkony vykonané okresným súdom, ako aj obsah podaní doručených sťažovateľom vo veci samej a vyslovuje podozrenie z manipulácie súdneho konania sudkyňou okresného súdu a v tejto súvislosti i s naplnením znakov v sťažnosti označených trestných činov.

Z rovnakých dôvodov sťažovateľ napáda aj postup predsedníčok okresného súdu a krajského súdu ako orgánov riadenia a správy súdov pri vybavení jeho sťažnosti podanej podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) a nadväznej žiadosti o prešetrenie tejto sťažnosti podľa § 67 ods. 1 písm. a) zákona o súdoch. Sťažovateľ považuje názor predsedníčok oboch súdov, že nie sú oprávnené *„posudzovať správnosť procesného postupu nezávislého sudcu pri vybavovaní veci... ani správnosť jeho rozhodnutia“*, za zavádzajúci a ich záver o nedôvodnosti sťažnosti za nesprávny. Z tohto ich postupu, ako aj postupu okresného súdu v ním predloženom prípade sťažovateľ vyvodzuje,

že bola „odmietnutá súdna ochrana základných práv účastníka súdneho konania“, ako aj „okamžitá náprava protiprávneho stavu spôsobeného... konaním sudkyne prvostupňového Okresného súdu“.

Vo vzťahu k nedostatku právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom sťažovateľ prezentuje názor o rozpore § 20 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) s čl. 1, čl. 2, čl. 12, čl. 13, čl. 26, čl. čl. 46 a čl. 47 ústavy a čl. 6 a čl. 14 dohovoru, ktoré ako predpisy vyššej právnej sily „nezakazujú občanovi priamu a samostatnú obhajobu svojich práv v súdnom konaní“, pričom poukazuje na to, že každý sa môže „domáhať svojho práva bez diskriminácie z akýchkoľvek dôvodov“. Stanovenie povinnosti právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom dáva do súvislosti aj s obsahom práva na slobodu prejavu zaručeným čl. 26 ods. 1 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru.

V záveroch svojej sťažnosti sťažovateľ ústavný súd žiada, aby vo svojom rozhodnutí vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 43/2009, upovedomením predsedníčky okresného súdu a upovedomením predsedníčky krajského súdu boli porušené jeho základné práva zaručené čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy, práva zaručené čl. 6 ods. 1, čl. 13 a čl. 17 dohovorom a čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj čl. 1 dohovoru, práva zaručené čl. 17 a čl. 47 charty a čl. 54 charty. Nadväzne na to žiada zrušiť uznesenie okresného súdu sp. zn. „4P/57/2011“ z 26. marca 2012, uznesenie okresného súdu č. k. 4 C 43/2009-711 z 9. júla 2012 a uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 C 43/2009 z 5. novembra 2014 a vrátiť vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €.

Napokon sťažovateľ žiada aj vydanie predbežného opatrenia, ktorým by ústavný súd nariadil okresnému súdu zdržať sa ďalšieho postupu v napadnutom konaní podľa uznesenia okresného súdu sp. zn. 4 C 43/2009 z 5. novembra 2014, ktorým okresný súd nariadil

pojednávane s výnimkou rozhodnutia o trovách konania a o návrhu na vrátenie súdnych poplatkov.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom alebo komerčným právnikom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania, okrem prípadov výslovne uvedených v zákone o ústavnom súde.

Podľa § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať, ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, ďalej označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa základné práva alebo slobody porušili, a tiež označenie toho, proti komu návrh smeruje.

V prvom rade považuje ústavný súd za nevyhnutné vyjadriť sa k nedostatku právneho zastúpenia a argumentácii sťažovateľa o protiústavnosti § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyžadujúceho pripojenie splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa advokátom k návrhu na začatie konania. Hoci posudzovanie ústavnosti právnych predpisov patrí do právomoci ústavného súdu, táto právomoc sa však realizuje v inom konaní, ako je konanie o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ústavy a môže sa začať len na návrh aktívne legitimovaných subjektov uvedených v čl. 130 ods. 1 ústavy. Ústavný súd preto konštatuje, že prezumpcia ústavnosti právnych predpisov platí, aj pokiaľ ide o § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na to, že v právnych systémoch rôznych členských štátov Rady Európy je požiadavka, aby bol opravný prostriedok k súdu vyššej inštancie podaný advokátom, bežným javom [pozri napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) Gillow proti Spojenému kráľovstvu, č. 9063/80 z 24. 11. 1986]. S obsahom ustanovení dohovoru nie je v rozpore ani to, ak vnútroštátny procesný predpis vyžaduje, aby bol účastník v konaní pred najvyššími súdnymi inštanciami zastúpený advokátom (pozri tiež rozsudky ESLP Kröhnert proti Českej republike, č. 60224/00 z 9. 10. 2001 a Meftah a ďalší proti Francúzku, č. 32911/96 z 26. 7. 2002). Takéto zastúpenie môže byť vyžadované dokonca aj u účastníkov, ktorí sú sami advokátmi. Aj judikatúra ústavného súdu stabilne vyžaduje, aby bol sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom právne zastúpený advokátom, v opačnom prípade podanú sťažnosť odmietne

pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (II. ÚS 39/01, III. ÚS 136/07, III. ÚS 419/2010, IV. ÚS 276/2013).

Argumentácia sťažovateľa v 1. rade, ktorou sa snaží dosiahnuť prerokovanie sťažnosti ústavným súdom bez toho, aby bol v konaní právne zastúpený v súlade s § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde, nie je podľa názoru ústavného súdu spôsobilá odôvodniť procesný postup, ktorý by sa odchyľoval od uvedenej judikatúry ústavného súdu a ESLP. Povinné právne zastúpenie sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom je ustanovené zákonom o ústavnom súde, ktorý upravuje podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov a bol vydaný na základe čl. 140 ústavy. Ústava v čl. 46 ods. 4 priamo odkazuje na zákonnú úpravu podmienok a podrobností realizácie základného práva na súdnu ochranu, pričom uvedeného základného práva sa možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy). Viazanosť sudcov ústavného súdu ústavou a ústavnými zákonmi pri svojom rozhodovaní v zmysle § 14 ods. 1 zákona o ústavnom súde neznamena, že sa pri prerokúvaní vecí nemá ústavný súd riadiť procedurálnymi pravidlami ustanovenými zákonom vydaným podľa čl. 140 ústavy. Zakotvenie povinného právneho zastúpenia v určitom druhu súdneho konania (vrátane konania vedeného pred ústavným súdom) nemá žiadnu vecnú súvislosť s obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru. Napokon povinné právne zastúpenie ustanovené pre sťažovateľa zákonom o ústavnom súde mu nebráni vyjadriť svoj názor na okolnosti prípadu a na ich podporu formulovať vlastnú právnu argumentáciu.

Nadväzne na uvedené ústavný súd poznamenáva, že uplatnenie právomocí ústavného súdu je viazané na splnenie viacerých formálnych aj obsahových náležitostí sťažnosti. Až na zákonom presne definované výnimky je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania, pričom viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovatelia domáhajú. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ v petite svojej sťažnosti domáha. Petit musí byť vymedzený presne, určito a zrozumiteľne (v súlade s čl. 127 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde), teda takým

spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci (III. ÚS 78/02, III. ÚS 17/03, IV. ÚS 138/08).

Práve absencia kvalifikovaného právneho zastúpenia sťažovateľa sa podľa názoru ústavného súdu následne prejavila v zbytočnej rozsiahlosti sťažnosti (119 strán), v ktorej sa hodnotenie napadnutého postupu a rozhodnutí okresného súdu a orgánov riadenia a správy súdov, ako aj sťažovateľom formulovaná argumentácia mnohonásobne opakujú, čo napokon viedlo k nekonzistentnosti, ba až neurčitosti doručeného návrhu.

Uvedené výhrady platia, aj pokiaľ ide znenie petitu sťažnosti. Za závažný obsahový nedostatok petitu brániaci meritórnemu preskúmaniu sťažnosti považuje ústavný súd nedostatočné označenie práv, ktoré mali byť postupom a rozhodnutiami sťažovateľom označených orgánov uskutočnené. Aby bola formulácia návrhu na rozhodnutie úplná a zrozumiteľná, petit sťažnosti, ktorým je ústavný súd pri svojom rozhodovaní viazaný, by mal obsahovať presné a riadne označenie práva (resp. základného práva), ktoré malo byť porušené, pričom nestačí len uvedenie ustanovenia ústavy, dohovoru, charty, dodatkového protokolu bez slovného vymedzenia práva, ktoré malo byť postupom či rozhodnutím porušené. Mnohé ustanovenia týchto právnych predpisov totiž obsahujú viacero rôznych práv, pričom zo znenia petitu sťažnosti nie je vždy zrejmé, ktoré konkrétne právo malo byť porušené. Uvedené je nevyhnutné pre vymedzenie hraníc, v ktorých navrhovateľ žiada realizovať ústavný prieskum dodržiavania základných práv a slobôd v konaniach realizovaných súdmi.

Ústavný súd pripomína, že nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľov nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05).

Keďže sťažnosť v predloženej podobe nespĺňala náležitosti, ktoré pre uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, ústavný súd sťažnosť, ktorou boli namietané porušenia označených článkov ústavy, dohovoru, dodatkového protokolu a charty postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 43/2009, upovedomením predsedníčky okresného súdu o vybavení sťažnosti sp. zn. Spr. 2016/14 z 24. júla 2014 a upovedomením predsedníčky krajského súdu o vybavení sťažnosti sp. zn. Spr 2090/14 zo 7. októbra 2014, podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Na prieskum postupu a rozhodnutí okresného súdu vo veci je spravidla príslušný krajský súd v odvolacom konaní, okrem prípadov, v ktorých procesné predpisy podanie týchto opravných prostriedkov nepripúšťajú. Z tohto pohľadu sa už na prvý pohľad javí, že ústavný súd nemá právomoc na vykonanie ústavného prieskumu porušenia sťažovateľom označených ustanovení ústavy, dohovoru, dodatkového protokolu a charty okresným súdom. K rovnakému záveru dospel ústavný súd, aj pokiaľ ide o napadnutý postup orgánov riadenia a správy súdov podľa zákona o súdoch, ktorý majú právomoc preskúmať orgány prokuratúry v súvislosti s vybavovaním podnetov podľa § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, keďže ani uvedené orgány nie sú vyňaté z ich prieskumnej právomoci. Napokon, pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jemu obdobného práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, sťažovateľom uvádzané skutočnosti o dĺžke napadnutého konania (5 a pol roka) a o jeho stave (najmä, že vo veci bol už 18. novembra 2009 čiastočný rozsudok č. k. 4 C 43/2009-180) a zistení ústavného súdu, že okresný súd uznesením č. k. 4 C 43/209-1027 z 9. decembra 2014 konanie vo zvyšnej časti zastavil, nesignalizujú takú ústavnoprávnu intenzitu porušenia označených práv, ktorá by vyžadovala zásah ústavného súdu, a tak odôvodňujú záver o zjavnej neopodstatnenosti tejto časti sťažnosti.

S prihliadnutím na uvedené, ako aj na jednoznačnosť argumentácie sťažovateľa o odmietaní svojho právneho zastúpenia advokátom považoval ústavný súd za nadbytočné sťažovateľa vyzývať na odstránenie nedostatkov náležitostí jeho sťažnosti vrátane nedostatku kvalifikovaného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Preto bolo už na jej predbežnom prerokovaní rozhodnuté tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. júla 2015